

INTEGRACIJA UČENCEV TUJCEV V SLOVENSKO ŠOLO / Tatjana Jereb Miklavčič / Urša Jemec / OŠ Škofja Loka – Mesto

Zaradi vse bolj odprtega izobraževalnega in ekonomskega sistema v Evropi v zadnjih letih prihaja do pogostejših migracij. Tudi na slovenskih šolah se vsako leto srečujemo s težavami, ki spremljajo vključevanje otrok tujcev v naš šolski sistem. Po slovenski zakonodaji tem otrokom pripada pravica do vključitve v slovenski vzgojno-izobraževalni program, kjer jim morajo biti prilagojeni obseg, oblike ter načini vzgojno-izobraževalnega dela. Takim otrokom je potrebno oblikovati individualni program, v katerem je razvidna prilagoditev vsebin, metod in strategij dela. Pri ocenjevanju znanja je obvezno upoštevati otrokovo raven znanja slovenščine. Za otroke tujce se zato v skladu z možnostmi organizira brezplačno učenje in izpopolnjevanje slovenskega jezika. Otroci tujci imajo pravico do teh prilagoditev največ dve leti od vključitve v slovenski vzgojno-izobraževalni program.

Avtorici se s približevanjem slovenščine omenjenim učencem ukvarjava že osem let. Na šolo najpogosteje prihajajo otroci migrantov iz Kosova, Makedonije ter Bosne in Hercegovine. Srečujemo se tudi z otroki, ki prihajajo iz angleško in špansko govorečih držav, ali naletimo na otroke s slovenskim državljanstvom, ki zaradi različnih družinskih razlogov ne govorijo slovensko.

»JEZIKAMO SLOVENSKO«

Na naši šoli imamo za učence tujce že vrsto let krožek »Jezikamo slovensko«, z začetniki pa se ukvarjamo tudi individualno preko ur dodatne strokovne pomoči. Izkazalo se je, da učenci na lastno željo hodijo h krožku tudi potem, ko jim že poteče status učenca tujca. Delo pri krožku poteka v dveh skupinah, posebej za učence razredne in predmetne stopnje.

Učenci govorijo tako makedonsko, albanško (narečno, saj se razlikuje od knjižne albanščine), bosansko in srbsko ali angleško. So različnih starosti, imajo različno predznanje in prihajajo iz različnih kultur. Poleg tega nekateri še niso opismenjeni ali pa niso vešči latinice. Prav zato je pouk v mlajši skupini večkrat zasnovan na pripovedovanju, branju pravljic, prepoznavanju sličic (besedni zaklad), petju pesmic in dramatizaciji pravljic. Učenci tako slovnico slovenskega jezika spoznavaajo podzavestno in skozi dramatizacijo tudi nekoliko bolj pogumno.

IGRE, PESMI, GOVORNE VAJE IN IGRA VLOG

Za izredno učinkovito se je izkazalo poučevanje z gibnim ponazarjanjem ob pesmicah Romane Kranjčan – npr.

Bogatenje besednega zaklada s pomočjo križank

učenje števil do 5 (pesem Račke na pote-pu), imena prstov (pesem Prstna igrice), poimenovanje in oglašanje živali (pesem Na kmetiji je lepo), dnevi v tednu (knjiga *Lačna gosénica* ter pesmica *Gosénica* je lezla), poklici (Mi pa hiško zidamo).

Pri že opismenjenih učencih se slovenščine učimo preko različnih besedil, iz vsakdanjih situacij, ob interaktivnih nalogah ter besedni zaklad bogatimo tako, da nove besede najprej spoznavamo ob slikah, nato pa jih utrjujemo in ponavljamo ob križankah. Učenci se radi učijo ob družabnih igrah, ki vključujejo različne jezikovne naloge. Običajno zanje take igre izdelava kar sami. Učimo se tudi slovenske slovnice, ki je za učence tujce strašno težka. Včasih jo je tudi težko dobro razložiti. Na krožku učencem pomagava tudi pri sestavljanju govornih vaj, pri domačem branju

in pripravi projektnih nalog, kjer sva največkrat prevajalki iz polomljene v jezikovno pravilno slovenščino. Srečujeva se tudi s težavami njihovih staršev in občasno jim preko otrok pomagava pri izpolnjevanju različnih formularjev. Z učenci vadimo tudi dialoge vsakdanjih situacij, npr. pri zdravniku, nakup vstopnice za kino, v trgovini, oddaja priporočene pošiljke na pošti, ...

SLIČICE

Z učenci, ki ob prihodu še ne razumejo slovenskega jezika, običajno komunicirava prek sličic. S pomočjo le-teh najprej obravnavamo besedišče, povezano s šolskimi potrebščinami in opremo v šoli, barvami, številkami, oblačili, pohištvom, vozili, živalmi, poklici ... Pri komunikaciji si pomagamo s slovarji in spletnim prevajalnikom. Ob sličice polagamo napise, da se učenci hkrati učijo tudi zapisovanja

Poimenuj sadje in zelenjavo

Domine (združi poved in sliko)

besed. Verjetno ni treba omenjati, da je delo veliko lažje z makedonsko, bosansko in angleško govorečimi učenci kot pa z njihovimi albanskimi vrstniki. Prav pri slednjih pogosto uporabimo za prevajalca kakšnega njihovega sonarodnjaka, ki že zna slovensko. Vsaj na začetku bi za take otroke potrebovali pravega prevajalca, ki bi na šolo prihajal vsaj enkrat tedensko in tako nama kot drugim učiteljem pomagal vsaj pri prevodih pisnih testov in učnih listov. Običajno sedaj prevajamo s spletnim prevajalnikom, ki pa je le slab nadomestek pravega prevoda. Pogrešava tudi več učbenikov oz. priročnikov

za tovrstno delo, saj sedaj program dela pripravljava sami.

PREDSTAVA NA KONCU LETA

Vsako leto pri krožku ob zaključku koledarskega leta pripravimo predstavo, na katero povabimo starše in učitelje. V predstavo vključimo dramatizacijo izbrane zgodbe, za katero se vsak otrok svojo vlogo nauči na pamet. Opažava, da učenci na ta način pridobivajo na širini svojega besedišča in nezavedno osvajajo stavčno in slovnično strukturo našega jezika. Prav zato se vedno naučimo zapeti tudi katero od slovenskih

pesmi, pri čemer se odločamo tako za ljudske kot avtorske pesmi oz. popevke. Pri pripravi na predstavo zelo natančno razčlenimo besedilo, neznane besede razložimo s pomočjo sličic in sopomenk. Če učenci besedilo dobro razumejo in se posamezne stavke naučijo na pamet, to pomembno prispeva k razvoju njihovega govora v slovenščini. Na takih prireditvah učenci opišejo in predstavijo tudi kulturno izročilo svojega naroda, ki se kaže v govoricah, navadah, kuhanju jedi, praznovanju različnih praznikov, veroizpovedi. Tako učenci že pri samem krožku, ki predstavlja mešanico različnih narodov, skrbijo za ohranjanje lastne kulture in razvijajo strpnost do drugih. Vse to pa prenašajo tudi na svoje slovenske sošolce in vrstnike.

KULTURNI DAN

Učenci radi obiskujejo krožek tudi zaradi kulturnega dne, v okviru katerega se vsaj enkrat letno odpravimo na ogled kakršnekoli predstave v slovenskem jeziku. Po ogledu seveda sledi temeljita analiza in obnova vsebine, risanje risb, opis glavnih junakov. Običajno izdelamo plakate, na katerih predstavimo vse omenjeno. Če imamo priložnost, si ogledamo tudi kakšno predstavo, ki predstavlja slovensko kulturno oz. etnološko izročilo (npr. srečanje folklornih skupin gorenjske regije ...). Tradicionalno je že, da zadnjo uro krožka v posameznem šolskem letu zaključimo z ogledom slovenskega mladinskega filma in družabnim srečanjem s tortico.

ZAKAJ KROŽEK?

Krožka sva se lotili zato, ker naju osebno različne kulture močno privlačijo in že prej sva se večkrat od bližje soočili z njimi. Včasih pomisliva tudi na to, kako bi bilo, če bi bili prisiljeni kar na lepem odpotovati v tujo državo ali v drugo kulturno okolje in tam obvezno nadaljevati šolanje v jeziku, ki ga nikakor ne razumeva.

Na seminarju albansčine, ki sva se ga udeležili, so nas postavili prav v tako vlogo, saj so del učne ure poučevali matematiko v albanskem jeziku. Sami nisva razumeli skoraj nič, povedati karkoli pa nama je bilo nerodno. Kot zanimivost so nam povedali le dve besedi, ki ju uporabljamo redno. To sta pritrdilni ja

Pripoved zgodbe – dramatizacija

Deli telesa (beseda – pokaži)

in beseda ne. Če ju primerjamo s slovenščino, nam je takoj jasno, zakaj so albanski otroci pri nas tako zmedeni. Ja rečejo no, ne pa je poenostavljeno – ravno obratno. To sva hoteli približati tudi slovenskim učencem, zato sva na kulturni prireditvi ob mednarodnem dnevu jezikov z učenci tujci pripravili točko, v kateri so albansko govoreči otroci ob sličicah pripovedovali znano Rdečo kapico v svojem maternem jeziku. Naši otroci so jih sprva jemali neresno, nato pa do konca poslušali z odprtimi usti in jih nagradili z glasnim aplavzom. Tako so se lahko postavili v njihovo vlogo in

razumeli položaj, v katerem so se kot tujci znašli.

IZJAVE UČENCEV

Za konec prilagava še nekaj razmišljanj najinih učencev, ki so jih oblikovali pri krožku in veliko povedo o njihovem doživljanju Slovencev oz. Slovenije:

Marijan Mirchev, 12 let (Makedonija)
Tako Makedonci kot Slovenci smo ljudje. Med seboj se razlikujemo po veri, ki je v Sloveniji katoliška, v Makedoniji pa pravoslavna. V

Makedoniji smo v šoli nosili uniforme, tukaj pa ne. Razlikujemo se tudi po značaju, saj se Makedonci med seboj več pogovarjamo. Tudi hiše so tu drugačne. V Sloveniji so mi všeč ceste, letališče, igrišča, šola in hiše. Niso pa mi všeč narkomani, ki jih je tu več kot v Makedoniji.

Erolinda Mazreku, 14 let (Kosovo)
V Sloveniji mi je všeč šola, učilnice in urejenost okolja. Učiteljice so dobre in prijazne. Učimo se drugačne predmete kot na Kosovu, npr. slovenščino, gospodinjstvo, tehniko. Na Kosovu smo se učili albanščine in o človekovih pravicah, čemur je bil namenjen poseben predmet. Učenci v Sloveniji niso tako zainteresirani za pouk in so do učiteljev manj spoštljivi kot na Kosovu. Nekateri sošolci mi tukaj niso všeč, ker so negativni. Hudo mi je, kadar mi rečejo Šiptarka. Na Kosovu se tako ne žalimo. Na Kosovu so posebno doživetje razkošne poroke, ki so lepše od slovenskih. V Sloveniji mi je všeč narava in lepi kraji. Rada berem slovenske knjige.

Ana Gjorgieva, 13 let (Makedonija)
Prva razlika, ki sem jo opazila med slovensko in makedonsko šolo, je bila, da se v Sloveniji v šoli preobujemo v copate. V Makedoniji smo bili v šoli v čevljih. Zanimive se mi zdijo tudi trgovine, ki so drugačne od makedonskih. Težko mi je, ker ne razumem jezika. Moji sošolci se med seboj pogovarjajo, jaz pa ne vem, o čem govorijo. V makedonski šoli smo se učili več tujih jezikov kot v slovenski.

Fitore Hysenaj, 13 let (Kosovo)
Ko sem prišla v Slovenijo, sem bila žalostna. Ne zato, ker smo prišli v Slovenijo, ampak ker smo zapustili rojstni kraj, prijatelje in veliko ljudi, ki smo jih in so nas imeli radi. A bila sem vesela, ker bom lahko živela z atijem. V Sloveniji so mi bili všeč ljudje, zato ker so nam želeli samo dobro in nič slabega. Ko sem

začela hoditi v šolo, sem mislila, da me bodo imeli radi. A ni bilo vedno tako. Slovenske šole so večje in imajo več učencev. Na Kosovu je bilo učenje različnih predmetov v šoli lažje kot tukaj.

Donika Sylejmani, 11 let (Kosovo)
V Sloveniji mi je všeč šola, učiteljica, prostori, knjige in učenje. Tukaj se učenci ne pretepajo drug z drugim. V šoli rišemo in pišemo, v podaljšanem bivanju naredimo domačo nalogo. V šoli poslušam, kar govori učiteljica, in takrat ne smemo klepetati. Ko grem med počitnicami na Kosovo, se igram s prijateljicami in sem srečna.

Elita Ahmetaj, 11 let (Kosovo)
Učiteljica je tu v Sloveniji zelo pri-
jazna, ker nas ne tepe tako kot na
Kosovu. Tukaj smo tudi bolj varni.
Vse je bolj čisto. Drugačna so tudi
stranišča, saj na Kosovu ni stranišč-
nih školjk. Na Kosovu smo učenci
zelo spoštovali učitelje in učiteljice.

Asmira Šarčević, 15 let (Bosna in Hercegovina)

V Sloveniji je drugače kot v Bosni. Tam v šoli nismo imeli malice in smo med odmorom sami kupili hrano in pijačo. Niti nismo imeli zobozdravnika in izbirnih predmetov. Slovenski učitelji so prijazni. Tu sta mi vseč šola in mesto. Pri Slovencih se mi zdi nenavadno, da se obiskujejo samo ob sobotah in nedeljah in da so v šoli vsaka dva meseca počitnice. Tudi hrana je tu drugačna. V Sloveniji mi je vseč čisto okolje. Čudno je, da se učenci v šoli ne želijo učiti. Učitelji tukaj niso strogi. V Bosni smo učitelje bolj spoštovali in se z njimi nismo smeli prepirati. Tu se mi zdijo mladi precej nevzgojeni.

Igre s sopomenkami in protipomenkami

Poimenuj sličico (vir - vsakdanji propagandni material)